

Ailas tre

- Om en relevant kirke i en moderne, tradisjonell verden

Anna-Maija holder selv datteren Aila mens hun venter på at salmesangen skal tone ut. Barnets bestemor synger en av de gamle, sakte salmene. Fredrik, Ailas far, overtar jenta. Holder henne varsomt, mens morfar øser vann over barnets hode. «Aila, jeg døper deg i Faderens, Sønnens og Den Hellige Ånds Navn». De synger en av dåpssalmene i salmeboka, før barnets morfar gir skåla med dåpsvann til Fredrik. Han vet- i hagen helles vannet ut ved et tre. Dette treet er Ailas.

Et par unge foreldre ønsker at deres barn skal oppdras i de gamle tradisjonene. De er ikke gamle, foreldrene, og det er deres første barn. De er bevisste, unge mennesker, som vil ha med seg sine gamle tradisjoner inn i en moderne kirke. De vil så gjerne at deres barn skal oppleve det som er deres egen opplevelse av kristen tro. De ønsker at Aila skal få vite at det er morfar som har døpt henne, og at treet i hagen er et hellig sted for barna i familien.

ÅPEN FOR ULIK TRADISJON

Et samfunn bygd på inkludering forutsetter at alle i utgangspunktet er inne i fellesskapet, og deltar der på likeverdige om enn ulike premisser, står det i *Plan for samisk trosopplæring*. For å kunne delta på likeverdige premisser sett ut fra et samisk perspektiv, betinger det også to viktige momenter. For det første må den som møter den unge samiske troende ha kunnskap nok om hva samisk kristentradisjon kan være, og for det andre kjenne planverket slik at det kan ha relevans for det tilbudet man gir.

Det første momentet innebærer at man som utgangspunkt har med seg en gjensidig respekt og forståelse for at enkeltmenneskets utøvelse av kristen tro ikke er lik over det ganske land, men er påvirket av området en kommer fra, og familien en er vokst opp i. Å ha som grunn tanke at de samiske unge er like ulike som andre, gir et grunnlag for å stille spørsmålet: Men hva er din tradisjon? Hvordan lever du med din tro? Det andre momentet bygger på at det finnes planverk for å ivareta det samiske perspektivet på trosopplæring. Det betinger dog at planverket leses og brukes, og ikke blir stående som fyll i et arkiv.

Som kirke må vi også tørre å stille spørsmål. Vi må tørre å møte ungdommene der de er- og trå med dem inn i kanskje den mest varierte fasen av et liv; 18-30-årene. De unge er på så ulike steder i livet denne fasen, at det er en stor og mangslungen oppgave å gi gode tilbud til alle. Å tilrettelegge for at den nylig utflytta 18-åringen skal oppleve en relevant og livsnær kirke og å samtidig gi tobarnsfaren på 30 et rom for å leve med sin tro kan være utfordrende for en lokalmenighet, som jo gjerne vil ha begge to inn i sin omkrets. Ikke bare må vi være en kirke der folk er, men også tørre å spørre: er vi en kirke folk søker til? De samiske ungdommene flytter på lik linje med andre omkring i hele landet for studier, og med i bagasjen har de sin tro og trostradisjon. De unge foreldrene har minner og skikker fra sin egen barndom med seg- samtidig som de er tenkende, moderne foreldre, uavhengig av hvor de bor.

NATUREN I TROSLIVET

For mange unge samer har naturen en særstilling i troslivet. Mange unge mennesker er åpne om sin åndelighet når de er i naturen; opplevelsen av at man ikke er alene selv om man står ensom innerst på ei vidde, eller ytterst på en holme i havet. I alt omkring er Gud, skaperen, livgiveren. Alltid med den unge, med den eldre, med barnet. Tilstede i liv, og i død. Å få aksept for at tro har flere, og like viktige uttrykk, er å åpne opp for en inkluderende kirke. Mange unge som har vokst opp i samisk tro og tradisjon, forteller at opplevelsen av å få dele nattverdsmåltidet i en gamme eller en lavvo gir en enorm åndelig vekst. De to kjente elementene, - rommet og troen- møtes, og gis verdi. Med det i tanke må man som kirke også tørre å spørre seg selv; kan vi finne andre, likeverdige arenaer? Kan vi åpne opp for at de unge får bruke sin bakgrunn for å bygge opp en kirke av i dag- som bærer med seg eldgamle tradisjoner og nye tanker? Det er ikke sikkert at en søndag formiddag er beste møtested, ei heller er det sikkert at kirkebygget er det naturlige sted å søke for de unge. Uten å være åpen for dialog, vil kirken ikke nå fram, men oppleves som en lukket arena for de som møter den.

Hvor skal man ta tak for å skape denne arenaen for læring, vekst og tro? Noen unge opplever at kirken ikke lenger har en plass til deres salmetradisjon- de ønsker at den sakte, inderlige salmesangen skal høres i kirken. Andre vil holde på de gamle skikkene med hjemmedåp og stadfestelse i kirka, og vil gjerne ha den mengden faddere de er vant til. Andre unge vil ha en kirke der salmesangen er ny, og der joiken har en naturlig plass. Å oppleve at denne delen av troslivet ikke er en del av lokalkirken, fordi den allmenne oppfatningen er at dette er utdatert eller fremmed, gjør at troen på den lokale kirken som åpen og relevant rokkes ved.

For kirken er utfordringen å møte tradisjonene med åpent sinn, selv om det for mange kan oppleves som komplisert. For mange menigheter er dans i kirken en utenkelighet, for andre er en gudstjeneste uten synlige barn og unge en fattig gudstjeneste. For noen er å bringe joiken inn i kristenlivet en årelang kamp, noe som for andre oppleves som et overtramp . Å gå inn i dialog kan gi rom for vekst, både for den lokalt ansatte og for den unge samiske som ønsker å leve med sin trosbakgrunn i en moderne kirke. Det kan også være en vanskelig prosess, fordi holdninger, kunnskaper og tidligere erfaringer alltid henger ved. Det er ikke dermed sagt at enhver prest, diakon eller kateket skal kunne *alt* om en samisk kultur, men være åpen for innspill, og ha nok forståelse for det samiske troslivet til at det kan bli en gjensidig god dialog.

Arbeidet med samisk kirkeliv og unge mennesker er en utfordring og en rikdom. Rikdommen ligger i opplevelsen av å få tre inn i en kultur så rik på følelser, og et trosliv som er levende og sterkt og som har en religiøs egenart. Utfordringen ligger i å arbeide målrettet og tydelig, samtidig som den samiske kulturen innad er mangfoldig, stolt og full av sår. Det ligger i kortene at den holdningen man som kirke møter den samiske kulturen med, vil gjenspeile seg både i om ungdommene opplever kirken som livsnær og relevant, og om de faktisk søker til den aktuelle kirken.

Å høre til i en kirke, handler også om at ens egenart og kultur er med som en selvfølgelighet. Å møtes med åpenhet når man tar med seg sin måte å leve ut tro på, gir gjenkjenning. Når et ungt menneske opplever at kirken er der de selv er, både fysisk og åndelig, så er terskelen for å gjøre kirken til sin egen lavere, enn om man møter en kirke der man blir fremmed. Når den unge er innenfor kirkens

omkrets, så er også veien åpen for et spennende møte- mellom kirken og enkeltindividet. Utfordring, tjeneste og utvikling; disse skjer når det er et møte mellom to parter som er likeverdige i sin ulikhet.

Anna-Maija er i hjemkommunen for å feire dåp. Hun bor ikke her lengre, men tradisjonen skal holdes i hevd. Lille Aila skal til kirke i dag, og hun er pyntet i koften. På kirkebakken møtes barnets foreldre og fadderne, de går inn i kirken og sitter sammen. Lille Aila skal stadfestes, for det er hennes morfar som har døpt henne. Hun ble hjemmedøpt da hun var en uke gammel, men selve dåpsfesten er i dag, etter gudstjenesten. I dag skal hun løftes opp for menigheten; «Dette er Aila, vår søster og Guds barn».

Om noen år vil Aila lære av sin morfar om treet som er barnas. Treet i hagen der alt dåpsvann helles ut.